

GAZETA LWOWSKA.

W Poniedziałek

N^{ro.} 30.

15. Marca 1819.

Wiadomości krajowe.

Ze Lwowa. — N. Pan raczył dotychczasowego trzeciego Kommissarza Cyrkułowego w Jasle, Jana Rajetana Ficheschera mianować drugim, a Koncepistę przy C. K. Rządzie krajowym Galicyjskim, Leopolda Kratiera trzecim Kommissarzem Cyrkułowym, przez wzgląd na ich zdolności i dobre sprawowanie służby.

C. K. Rząd krajowy rozkazał umieścić co następuje: „Strony, które w celu udowodnienia roszczeń swoich wniesionych przeciwko Francyi złożyły same tylko kopie rozporządzeń płacenia, Reskrypcy na Illyryjskie dobra skarbowe, i w ogólności kopie assygnacy lub też Receptissów na dawane liwerunki i pożyczki, ostrzegają się niniejszem, iako też ich cessionaryusze, że likwidacya owych roszczeń, nastąpić może tylko za złożeniem oryginalnych dokumentów. Wzywają się przeto, aby złożyły tem pewnie oryginały te do końca Kwietnia r. b. przez swoje przelożone Urzędy polityczne, ile że bliżsiem jest rozwiązanie Kommissyi likwidacyney, złożoney w Paryżu. Ociągający się więc sami sobie przypiszą winę, jeżeli roszczenia ich przy konczeniu się działań likwidacyjnych wyłączeniem zostaną. Wezwanie to rozciąga się na wszystkie strony, którym wskazano pojedynczo, aby się dokładniejszemi dowodami wywiedły, a które tym pojedynczym wezwaniem dotąd zadosyć nie uczyniły.

Z Wiednia d. 4. Marca. — Oto są dalsze wiadomości o podróży N. N. Cesarstwa Ichmć: Dnia 20. Lutego z rana zwiedzili N. N. Państwo zbrojownie marynarbi w Wenecyi, gdzie w Ich obliczu spuszczone okręt z warsztatu. W wieczor raczył N. Cesarz dawać liczne posłuchania. — Dnia 21go z rana, po nabożeństwie oglądali N. N. Cesarstwo Ichmć w towarzystwie Jey Cesarzowic. Mci Arcy-Xiężniczki Karoliny, księżowic pudy sztuki i przemysłu wystawione w sali byłego pałacu Doży Weneckiego, i ztamtąd udali się do bibliote-

ki Królewskiej, będącej w tym samym gmachu, której Skarby od czasu ostatniej bytności Monarchy hojnością Jego znacznie pomnożone zostały. Poźniey uszczęśliwił N. Monarcha obecnością Swoją C. K. Sąd Appellacyyny i Sąd pierwszey Instancyi. Oboie N. N. Państwo iako też i całe grono Nayaśnieszey Rodziny Cesarskiej będące teraz w Wenecyi, a od d. 21go przybyciem Jego Królewic. Mci Xiężoia Modeny pomnożone, raczyli wieczorem odwiedzić teatr Vendramin w St. Luca, gdzie dano sztukę komiczną.

Wiadomości zagraniczne.

Francya.

Niemiecka gazeta powszechna umieściła poniższy artykuł, datowany z Francyi d. 30. Stycznia. — „Niekórtzy Członkowie Duchowieństwa dopuszczają się znnowo od niedawnego czasu, dawać nauki szczególniejsze i wystawiać systemata sprzeciwiające się nayoczywściey konstytncyi i wszelkim zasadóm Rządowym. Celują między nimi Xięża Fayet i La Mennois, którym nie zbywa na talentach, którzy atoli zdają się powołanyi być do przysparzania stronników systematowi Hierarchii Rzymskiej, i działania na klasy oświecześnie. Nauki ich odrzucają wszyscy rostopnie myślący Katolicy; lecz że mógłiby na słabych umysłach uczynić wrażenie, przeto są niekórtzy, eo trudnią się zbitaniem ich zasad przez pisma publiczne. Dla człowieka, uważającego ducha czasu, są zjawiska podobne godnemi zastanowienia i nie powinieny je pominać. Dostyć będzie wskazać te nauki, aby można osądzić o ich wartości. Według teoryi Xiędza Fayeta obszernie wywiedzioney, posiadają Biskopi i inni Duchowni podwójny charakter; raz są Członkami Kościoła, drugi raz Rządu; mają wpływ do porządku politycznego i zawiadowczego. Mieliby zaś Duchowni przez nadzwyczajne wypadki (jakimi były rewolucya Francuzka i iey skutki) nie znaczyć

w Kraju nic więcej, jak Biskupów, Proboszczów, Wikaryuszów i t. d., natenczas ustaie wszelkie mieszanie się Władzy duchowney ze świecką. Wszystkie czynności pastoralne, u wolnicne są naówczas od doczesnych, które pierwey do nich przywiązane były. Kościół, jest udzielnym Panem swojej Konstytucyi i swojego Rządu. Dyiecezynie i Probostwa nie są niczem więcej jak zgromadzeniem prawowiernych. Dyspensy nie mają wtenczas innego przedmiotu, procz uchylenia przeszkod Duchownych; spisy narodzonych będą spisami Chrzczonych, słaby Sakramentem, a przypadki śmierci, obrzędem religijnym. Pensye, które Duchowieństwo pobiera od Rządu, nie upoważniają Agentów Monarchy do mieszania się w zarządy duchowne, a Duchowni mogliby w tenczas dopiero uważanymi bydź za Urzędników publicznych, gdyby ich pensye wyobrażały tę własność, którą zabrano Duchowieństwu w pierwszych latach rewolucyi: Ultimatum Xiędza Fayeta jest takie, iż Rząd Francuzki albo musi Duchowieństwo przy puścić do dawnego rzędu, mianego w porządku politycznym Państwa, iako też przywrócić im do dóbr swoich i praw owoczesnych, albo też dozwólić, aby głowa Kościoła miała zupełną władzę w względzie oznaczania dyiecezuy, równie iak Duchowieństwo względem spisów dzieci urodzonych, ślubów, pogrzebów, i względem roztrząsania summienia. — Xiądz Menais dąży do tego, aby naukę publiczną zdać na samych Duchownych, aby się zręco wszystkich systematów filozoficznych, których się trzymało od czasów rewolucyi i t. d. — Dotąd ieszcze przeciągają Missyjonarze Departamenta południowe, i wspierani są w niektórych miejscach od urzędników. W Walencyi dokazywali długo pod przewodnictwem Xiędza Guyona. Wielkiem jest to zło, które gotują, szczególniej przyczynią się wiele do zagrzewania umyśłów, i psucia zgody między różnemi wyznaniem Religii. Różne mamy tego przykłady. W niektórych miastach starali się zwabić do siebie żołnierzy na żołdzie będących, aby odprawiali ich pokuty duchowne; także uskarżali się mocne na Dowódcę artyleryi w Walencyi; iż zawsze odprawiał popisy podczas podobnych uroczystych ćwiczeń pokutnych. Zapewniają, iż Ministeryum poczyniło kroki do przeszkodzenia obiazdzkom Missyjonarskim, iako też ich publicznym aktom zewnątrz Kościoła. W ogólności zostawaliśmy ku końcu Grudnia w niemałych obawach w Prowincyach południowych. W Nimes spodziewali się ultraroyalistycznego

Ministeryum ci, co w r. 1815 grali tak straszną rolę, i dla tego też dali się słyszeć z różnemi groźbami. Także i w Montpellier daty postrzegają się mocne zaburzenia w umysłach. Jak dalekimi są ultraroyalisci od zręczenia się nadziei zwycięstwa, dowodzi oświadczenie sławnego P. de Cb. z którym słyszeć się dał w licznym towarzystwie w Paryżu. „Dzień 29. Grudnia 1818, powiedzieć miał (jest to dzień mianowania nowego Ministeryum) równa się zomn Marca (1815); lecz i my będziemy mieli nasze Waterloo. — Niektórzy z naszych ultraliberalistów wyrzekają na Xięcia Richelieu, z okoliczności projektowanej nagrody narodowej. „A chociaż Francya, mówi, nie winna mu swego uwolnienia, przynajmniej ón uzupełnił je, albowiem dopiero od czasu wystąpienia jego z Ministeryum, uważać można Francyję za wolną zupełnie od obcych.“ — Szydzą z oświadczenia P. Chateaubrianda (w naynowszym poszycie Konserwatora) iż na przyszłość, chociażby się niewiedzieć co wydarzyło, widzieć będzie można Royalistów tylko na polu, ale że nigdy więcej nie dadzą prowadzić się na rusztowanie.“

W ł o c h y .

Xiężna Lukañska rozkazała ogłosić, że owi, którzyby nie śmieli wrzęc wyiawić Jey prawdy, przyjmować będzie tajne przełożenia. Wyznaczono więc miejsce zewnątrz pałacu, gdzie każdy składać może podpisane podania, a dokąd sama tylko Xiężna ma przystęp, i oświadczone, że podania prawdziwe i pożyteczne przyjęte będą z ukontentowaniem i z utaieniem imion podających, że niepożyteczne poydą w płomienie. a złośliwe ściagną karę na podających. Tak więc spodziewają się, że nikt nie nadużyje tego kroku, zmierzającego iedynie do odkrycia prawdy.

W Neapolu założono trzy instytuty edukacyi woyskowej, a mianowicie Kollegium dla ćwiczenia Officerów od inżynieryi, artyleryi i Sztabu jenerałego; Akademię do kształcenia dobrych Officerów dla pułków, i szkołę woyskową dla sierżantów i szeregowych, tudzież dla kandydatów akademii Officerskiej. — N. Król oboiey Sycylii zniósł Jurysdykcyję nadaną Kommissyiom woyskowym rozporządzeniem z dnia 18go Listopada 1817 zostawiwszy im władzę Dowódców dywizyy; wszelako będą one i nadal sądzić zaboystwa i zkałeczenia, popełnione pod maską lub w innem przebraniu, iezeli winowayca na uczynku schwytanym zostanie. — Innem rozporządzeniem ogłoszo-

no, że każdy podróżny i cudzoziemiec, który na morzu odprawia podróż do Państw Sycylijskich, nie może wysiąść na ląd w żadnym porcie tamecznym, nie mając paszportu podpisanego od Konzula lub Wice-Konzula Neapolitańskiego.

Sławny herszt zboyców Józef Cezaris, który przez lat kilkanaście dokonywał najnieślęchańszych mordów i okrucieństw, skończył nareszcie swój zawód. Poznał go pod murami miasta Prossedi żandarmista Papieżki nazwiskiem Valentini, idący z innym strzelcem. Tego posłał do miasta po pomoc wojskową, a sam Cezarisa nie spuścił z oka. Wnet nadeszło wojsko i otoczyło kryjówkę Cezarisa, którego, gdy poddał się niechętnie, kilkoma postrzałami ubito. Towarzysze tego zemknęli podczas bitwy; nagroda zaś wyznaczona za jego głowę podzielona będzie między tych, którzy przy tej sposobności popisywali się najlepiej.

N i e m e y.

Na czwartym posiedzeniu Seymu Niemieckiego dnia 11. Lutego, odczytał Poseł Xięstwa Holsztyńsko-Oldenburskiego P. Berg zdanie sprawy; Kommissyi (obraney na posiedzeniu 34tem roku zeszłego;) tyżące się iednokształtnych urzędów dla zabezpieczenia praw autorów i wydawców, naprzeciw przedrukowywaniu, niemniej planu stosownego w tej mierze rozporządzenia, iakby takowe według zdania Kommissyi, wydane bydź mogło dla wszystkich Państw Związkowych. Umieszczamy tu krótki wyciąg z allegatu drugiego: „W planie załączonym do raportu Kommissyi względem przedrukowywania, a tyżącym się rozporządzenia, zabezpieczającego prawa autorów i wydawców przeciw przedrukowującym, każde pomnażanie piśm drukowanych, dzieł muzycznych, landszaftów i rysunków typograficznych, uważanem jest za karygodne przedrukowywanie; i jeżeli to stało się bez zezwolenia autora, lub tych, którzy od niego nabyl prawa do publicznego onychże ogłoszenia i przedawania. Prawo wyłączne publicznego ogłoszenia i sprzedaży dzieła, rozciągac się ma także i nad czas życia autora: 1.) na lat 15 od dnia śmierci autora, i jeżeli był także sam jego nakładcą; 2.) na lat 10, i jeżeli dzieło iego wyszło nakładem drugiego; — Wolne są przekłady dzieł krajowych i zagranicznych, lecz nie ich przedrukowywanie, wszakże nie są wzbronne nowe tego samego dzieła tłumaczenia. Po upłynieniu rzeczonych lat 15 albo

10, stać się pisma drukowane własnością powszechną, a mnożenie ich przestaie bydź przedrukowaniem, wszakże przez to nie nabywa nikt przez takie przedsiębiorstwo wyłącznego prawa nakładczego, chybaby dzieło to było iego własnem przerobieniem albo też nakładca musiałby otrzymać na ato monarchiczny przywilej. — Prawna opieka przeciwko przedrukowawcom ustaie przez niestudne podniesienie ceny książek, dla tego też ustanowiona będzie cena od zwyczajnego arkusza drukowego. — Przedrukowanie karaniem będzie zabranie exemplarzów przedrukowanych i zaplaceniem kary pieniężney 25 do 100 talarów, nadto przedrukiwacz wynagrodzić ma prawemu nakładcy szkodę, równającą się sprzedaży 500 exemplarzów pisma przedrukowanego. — Przedaiący dzieła przedrukowane podpada karze pieniężney 10 do 100 talarów, oprócz, że dzieła przedrukowane znajdujące się w iego posiadłości skonfiskowane zostaną. — Powtórnie popełniony występek przedrukowywania dzieła, lub też przedawania, pociągnie za sobą karę zabronienia na czas lub na zawsze handlu księgarskiego alboteż drukowania książek.“ — Wszystkich głosowania, uznając z wdzięcznością iasne wystawienie rzeczy w tym przedmiocie przez Kommissyję, uchwałyły zgodnie; aby żądać instrukcy od Rządów, co do obecnego zdania sprawy i planu, celem zrobienia uchwały, na nich zasadzającej się, i odpowiadającej zamiarowi oznaczeń, obiętych artykułem 18tym aktu związkowego.

Oto jest mowa, którą N. Król Bawarski zagaił Zgromadzenie Stanów, w dniu 4. Lutego: „Mości Panowie Rady Państwa i Deputowani! Ukochane i wierne Stany! Zgaiam dziś pierwsze Zgromadzenie Stanów, widząc się u kresu życia, któremi od dawna, już serce Moie było napełnione. Nie bawiąc uplynie lat dwadzieścia, iak Mię Opatrność powołała na tron Bawarczyków. Do czego pierwiastkowe działania Moie rządowe zmierzaly, iawnem jest dla Narodu; atoli szlachetny i mężny Naród ten pamięta także srogą burzę wojenną, która w owym czasie stawiała zamiarom Moim mocne przeszkody, a Kraie Moie do uciążliwych zmusiła ofiar. Tylko za powrotem powszechnego pokoju, i po zjednoczeniu się w ieden związek powszechny wszystkich Ludów Niemieckich, dawniejsze życzenia Moie na nowo ożywione, i nadzieie skutku trwale ustalone bydź mogły. Co akt związkowy Niemcom obiecaie, dawniej już przygotowałem, i uskuteczniło się to już ustawą kon-

stytucyjną z dnia 26. Maja 1818. Powziąłem drogie dla serca Moiego przekonanie, że Ojczyzna dzieło to z błogostawieństwem wdzięczności przyjęła. Używam dzisiaj wspaniałej chwili, znajdowania się wpośród Stanów, które wolnym słowem mocnego postanowienia Moiego wywiedzione, i pełną ufnością mianowane i wybrane około tron Mój otoczyły. Mężowie szlachetnych Stanów, znani z zasług, ze światłej przezorności, z rozsądnej otwartości, również szanujący o świętość tronu jak o bezpieczeństwo lepianki; świadomi życzeń i potrzeb swoich okręgów i swego Stanu, — ale wolni od ząbnego dęba, który się od ogotu odrywa; — przejęci są wielkością powołania, bydź rzetelną i bezstronną pomocą Rządu; a nakoniec szanując sumiennie zakresione konstytucyjną granice swego działania. Podług tego obrazu uznałem w Zgromadzeniu Stanów podporę tronu i dobrodziejstwo dla Narodu. Od was teraz zależy, Stany Bawarskie! nadadź obrazowi temu życie; — lecz nie zapominajcie, że doprowadzenie tej młodej rośliny do silnego drzewa i szlachetnych owoców, od pielęgnowania i czasu zależy. Mości Panowie, zaleciłem Ministrom Moim, ażeby Wam przetożyli stan wewnętrzny Moiego Państwa, stan Administracji i niektóre projekta naglących przedmiotów z zakresu prawodawstwa. Spostrzeżecie W Panowie wszędzie stałe usiłowanie w zbliżaniu się do ogólnego celu dobra powszechnego, oraz tę niechybną i niezbędną zasadę: udzielać rolnictwu, rzemiosłom, handlowi, sumieniu i opiniom wszelką wolność działania i rozwijania się, zgadzając się z prawami osób szczególnych i z celem ogółu. Mielście inż sposobność przekonania się o użyteczności przywróconych ciąż Gminnych w ożywionej wszędzie działalności nowych Magistratur, i w dobrym dachu, jaki przewodził wyborom do zgromadzenia Stanów. Z upodobaniem zastanawicie się W Panowie nad wypadkami zarządu wewnętrznego. Poznacie świętość zamiarów, które Mię powodowały w usiłowaniach przywrócenia stałego porządku kościelnego i nadania w Państwie Moim wszystkim ludziom wyznań Chrześcijańskich równej opieki dla ich wiary i własności Obywatelskiej. Nigdzie, mogę to ze szlachetną dumą powiedzieć, nie znajdziecie rzetelnej przyczyny obawiania się ani też szkodliwego zarodu nieufności. Znajdziecie W Panowie stan Kraju ze wszelkich względów zaspokajający, chociaż skutki nadzwyczajnych natężeń, których długie przeciąg nadzwyczajnych lat groźnie wymagał, jeszcze się uczuć dać;

choć wielkie jeszcze, lubo co rok zmniejszające się ciężary Kray obarczają; mam jednak nadzieję, że połączonym usiłowaniom naszym z pewnością się uda, przez niewzruszoną równowagę w Administracji Kraju zachować godnie nabyty krwią tyłu walecznych stopień Moiego Państwa, i dotrzymać wszelkiego rzetelnie na siebie przyjętego obowiązku. Zgadź się będzie z własnem dobrem Waszem poświęcenie szczególney troskliwości dla utrzymania kredytu krajowego. Oby błogostawieństwo Nieba, o któreśmy wczoraj błagali, złożyło się na nas, ażeby obecna konstytucyjna stała się świętym wzorem miłości Ojczyzny i jedności dla potomnych, ażeby mi sobie i Następcom Moim mógł powinszować, ustalenia Państwa Bawarskiego przez konstytucyjną reprezentacyjną.

Prussy.

Na dzień 6. Lutego spodziewano się w Berlinie przybycia Xięcia Pawła Meklenburgsko-Szweryńskiego (najstarszego Syna W. Xięcia) który ma zaślubić się z Królowną Alexandrą Pruską. — Na wniosek gazety opozycyjnej, że 200,000 stojącego wojska za wiele jest na ludność Pruską, odpowiedziała gazeta Stanu Pruskiego, że liczba ta za wielką byłaby na wojsko w stałym żołdzie będące, lecz że jest za małą, obywatelom wszystkich, którzy są ćwiczeni, i każdego czasu gotowi do stawienia się w sztykach. — Stycząc, że w Münster znajdują się Królewsko Pruski tajny Radca legacyjny P. K. ü b e r, mający zleczone sobie urządzenie stosunków podległych teraz udzielnosci Pruskiej dawniejszych udzielnich Magnatów Rzeszy, jak dalece to drogą dobrowolnej ugody do skutku przywiedzionem być może. — Według ogłoszenia wydanego przez Dyrektoryum Akwizgrańskie, zaszły tam niektóre wypadki, które nadwzięły spokojność tak między murami tamcznego Królewskiego miasta, jako też i w okolicy, a w skutku których uznano za rzecz potrzebną, mieć ściśle baczność na cudzoziemców i podróżnych. — W nocy nowego roku pękł wielki dzwón na wieży katedralnego kościoła w Akwizgranie. — Podczas proczystości orderu dnia 24. Stycznia, Biskup Eylert miał godne uwagi kazanie w kościele katedralnym Berlińskim, gdzie mówił o szkodliwym (według niego) wpływie dęba czasu, starając się okazać to w części pierwszey kazania, w drugiej podać środki przeciwdziałania, a w trzeciej wzywał Osoby piastujące dostojenstwa i wysokie urzędy do gorliwości w przeciwdziałaniu. Kazanie to zyszało pochwałę Królewską i ma wydane być drukiem.